

paràgrafs que en aquella vetusta guia fa referència al poble de Rupit.

En transcriure'ls he cregut convenient, com a document que és, respectar l'ortografia de l'època, ja que, com s'haurà observat, la guia va ser publicada uns anys abans de la reforma lingüística que féu Pompeu Fabra entre els anys 1913 i 1932.

- *D'hont en altres 5 minuts s'arriba al extrém d'un cingle pera ovirar lo fantástich poble tan pintorech de Rupit á vol d'aucell, lo que produhirá al embaladit excursionista tanta sorpresa com entussiasme, al contemplar á sos peus un panorama, que's veu y s'admira, pero que no s'explica.*

- *Edificat sobre penyals plens de baumas, rodejat d'espeditos cingles y voltat per quatre rieras que's juntan allí meteix. Corona los dos sots ó valls dominat lo poble desde dalt entre dúas valls y las rieras, l'endorrocat Castell Senyorial de Rupit.*

- *L'aspecte d'aquést poble es sorpreudent, puig al arribarhi, de sobte un se creu transportat per un efecte mágich en plena Edat mitjana, al contemplar sos tortuosos y estrets carrers y sos antichs casals, ab grans barbacanas, grans porxadas y esbelts finestrals gotichs.*

- *Rupit ab San Joan de Fábregas forman districte municipal y tenen 522 habitants. (Alt. apr. 800 metres). Hostals: Can Estragué, Can Ló (estanquer) y Can Ramon Sagalés; Guia, en Joan Viguer (a) Sabater.*

Amb la publicació d'aquesta guia –una de les primeres editades a Catalunya i lògicament a la Península– Artur Osona divulgà als excursionistes i als viatgers amants de conèixer racons del país les belleses de Rupit i del Collsacabra. S'hi pot observar que, com a complement de les rutes, a més dóna a conèixer al lector dades com la que assegura que al poble de Rupit s'hi podien trobar uns hostals, així com també un home, en Joan Viguer (a) Sabater, que feia els serveis de guia als visitants. Ja tenim, doncs, el segon personatge d'aquesta història; ja que es pot dir, sense por a errar, que aquest va ser el primer *guia turístic* del Collsacabra.

En Joan Viguer i Pous (Rupit 1853 - Barcelona 1929) era conegut a la contrada amb el sobrenom d'en Jan Sabater. Va ser l'únic fill baró –tingué tres germanes– de la

família de Cal Sabater Vell de la plaça de Rupit, la casa que hi ha just on comença el carrer del Palau. Era una generació de botiguers amb barberia, cistelleria i antigament sabateria vinguts de l'Esquirol. El fet que aquesta família no tingués terres –tan sols una minsa vessana prop de Pruit– i que la seva mare, la Rosa Pous, procedís d'una família benestant de Manlleu fou probablement el motiu perquè, ja de jovenet, l'enviessin a estudiar a Vic. Més tard ingressà al seminari i estudià, com es deia popularment en aquell temps, per “capellà”. Carrera que comença, però que després no va tenir cap interès en acabar. Ja un xic grandet torna al poble i més tard, quan té els trenta-dos anys, es casa amb l'Antònia Morera, una de les noies dels antics estatges de Can Llancisa de l'Esquirol.

En Jan Sabater tocant el violí en el "Ball de les vetes"

En Jan Sabater, a part d'instruït gràcies als estudis iniciats, conten que “era un home molt afable, ple d'energia i molt amant de la barrila. Tenia allò que se'n diu un bon tarannà. Amb un no res, era capaç d'organitzar qualsevol cosa”. Conten també que “en tot el que feia, hi posava sempre el seu gran sentit de l'humor”.

Ja fa uns anys, parlant d'ell amb en Sebastià Pijoan, en “Saltiri” de Rupit, em comentà: “En Jan Sabater era un home molt llest, en aquell temps en què la majoria érem tots una colla de rucs, ell ja era un home de lletra. Quan algú havia d'escriure o llegir alguna cosa, demanava el seu ajut. Sempre vaig sentir a dir que, tot i que sabia molt de lletra i números, mai va voler ser alcalde, ni del cos de l'ajuntament”.